

Археологічні дослідження в Україні 2022 р., зміст

КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

- БІБКОВ, Д., ІВАКІН, В., ДЯЧЕНКО, Д., ШЕВЧЕНКО, Д. Археологічні дослідження на Київщині у 2021 р. (72—76)
- ВІДЕЙКО, М. М., ВІДЕЙКО, М. Ю. Знахідки керамічних виробів з території с. Трипілля (76—78)
- ГОЛЬОНКО, В., ПРЯДКО, О., ПАВЛИК, О., ТЕТЕРЯ, Д. Розвідки в басейні верхньої течії р. Сулій у 2021 р. (78—81)
- ГОТУН, І., ІВАКІН, В., ЗОЦЕНКО, І., ЛАВРОВ, В., ГУНЬ, М., КАЗИМІР, О., КУРЗЕНКОВ, М., КУБЛІЙ, М. Науково-рятівні роботи на городищі у Віті-Поштовій (82—87)
- ГОТУН, І., ІВАКІН, В., КАЗИМІР, О., СУХОНОС, А., КУРЗЕНКОВ, М., ЧАЛИЙ, А. Попередні роботи в охоронній зоні селища Ходосівка-Фіалки (88—90)
- ГОТУН, І., ІВАКІН, В., СУХОНОС, А., ГУНЬ, М., КАЗИМІР, О. Обстеження ділянки унікального поселення в уроч. Безодня в Лісниках (91—94)
- ГОТУН, І., ІВАКІН, В., СУХОНОС, А., ЛОЗНИЦЯ, Т., СИНИЦЯ, Є. Роботи на поселенні Білогородка-Зайцівське (97—98)
- ГОТУН, І., КАЗИМІР, О., ЧАЛИЙ, А., ГУНЬ, М., КУРЗЕНКОВ, М., КУБЛІЙ, М. Науково-рятівні розкопки селища в уроч. Фіалки в Ходосівці (98—100)
- ГОТУН, І., СОРОКІН, С., КАЗИМІР, О., ГУНЬ, М., ЛОЗНИЦЯ, Т., ІВАНОВА, О., КУБЛІЙ, М. Життя слов'ян переддержавного періоду за новими розкопками поселення Х. ГОТУН, І., ТИШЕЧКО, Т., КАЗИМІР, О., ГУНЬ, М., КУРЗЕНКОВ, М., КУБЛІЙ, М. Стационарне вивчення поселення Лісники-Козин (106—112)
- ІВАКІН, В., БАРАНОВ, В., ДЯЧЕНКО, Д., ГНЕРА, В. Археологічні дослідження поблизу с. Острів у Поросі в 2021 р. (112—117)
- ІВАКІН, В., БАРАНОВ, В., ДЯЧЕНКО, Д., КОЗАК, О., МАНІГДА, О., ШИРОУХОВ, Р., ШНЕЄВАЙС, Й. Дослідження археологічного комплексу «Острів-Сухоліси» (117—124)
- ІВАКІН, В., БУЙСЬКИХ, А., ЗОЦЕНКО, І., СКОРОХОД, В., ЖИГОЛА, В., ГОТУН, І., ГНЕРА, В., БОРИСОВ, А., ШИДЛОВСЬКИЙ, П., СУШКО, А. Моніторинг на Київщині та Чернівецькій території внаслідок агресії росії (124—127)
- ПАВЛИК, О., ПРЯДКО, О., ГОЛЬОНКО, В. Розвідки на Переяславщині у 2021 р. (128—130)
- ПРЯДКО, О., ТЕТЕРЯ, Д., ПАВЛИК, О., ГОЛЬОНКО, В. Дослідження на теренах Переяславщини та Яготинщини у 2021 р. (131—136)

МЕТОДИ ПРИРОДНИЧИХ НАУК В АРХЕОЛОГІЇ

- АРТЕМ'ЄВ, А., КАСЬКОВА, Л., ШЕРСТЮК, В. Антропологічні визначення кістяків з курганів у Полтавському та Чутівському р-нах Полтавщини в 2019 р. (345—346)
- АРТЕМ'ЄВ, А., КУЛАЙ, О., ШЕРСТЮК, В. Антропологічні визначення кістяків з курганів у Решетилівському р-ні Полтавщини в 2020 р. (346—347)
- ГОРБАНЕНКО, С. Палеоботанічні визначення 2020—2022 рр. (348—355)
- ГОРОБЕЦЬ, Л. Рештки птахів, виявлених під час археологічних досліджень 2020—2022 рр. (356—357)
- ГОШКО, Т., ВІДЕЙКО, М. Склад металу скарбу киммерійського часу із Середнього Поросся (358—361)
- КОВАЛЬЧУК, О. Визначення решток риб із археологічних пам'яток (за матеріалами розкопок 2013—2020 рр.) (362—364)
- КУБЛІЙ, М. Археозоологічні дослідження пам'ятки Вінниці (вул. Мури, 7) (364—366)
- КУБЛІЙ, М. Археозоологічні дослідження пам'ятки Полонне (366—367)
- КУБЛІЙ, М. Визначення кісток тварин із поселення в уроч. Медовуха 2021 р. (368—369)
- КУБЛІЙ, М. Огляд археозоологічних матеріалів Северинівського городища (370—371)
- КУБЛІЙ, М. Характеристика кісткових матеріалів із пам'ятки Дондор у Бессарабії (372—373)
- КУБЛІЙ, М. Археозоологічні дослідження Басівського городища за матеріалами розкопок 2022 р. (373—374)
- КУЦОКОНЬ, Ю. Археологічні визначення 2020—2022 рр. (375—377)
- ОКАТЕНКО, В., МІРОШНИЧЕНКО, М., СОЛОВЕЙ, В. Вплив кліматичних флуктуацій на еволюцію чорноземів Лісостепу України (за матеріалами кургану скіфської доби)

ЗНАХІДКИ КЕРАМІЧНИХ ВИРОБІВ З ТЕРИТОРІЇ ТРИПІЛЛЯ 2022 РОКУ

У с. Трипілья Обухівського району Київської області знаходиться КЗ КОР Київський обласний археологічний музей (далі - Музей). До його фондів регулярно потрапляють речі, виявлені місцевими мешканцями на території села. Переважно це фрагменти керамічних виробів - посуду, кахлів. Співробітники Музею, приймаючи знахідки, фіксують зі слів місце, де вони були зроблені. Ця робота проводиться систематично упродовж вже більше 20 років. Упродовж 2022 р. до музею надійшла чергова збірка фрагментів, які походять з території Посадової Гори.

Посадова Гора розташована у старій частині села і являє собою підвищення висотою понад 40 м над сучасною заплавою р. Дніпро (рис. 1: 1). З півночі та північного сходу її підніжжя омиває р. Дніпро (Канівське водосховище). На північному заході водний рубіж представлений р. Красна, яка у цьому місці впадає у Дніпро. З півдня та південного заходу гора домінує над долиною, яка відділяє її від корінного берега р. Дніпро. Таким чином вибір місця для давніх поселень не був випадковим, а припав на місце, добре захищене природними рубежами.

Знахідки 2022 року походять з двох точок у верхній частині гори. Обидві вони знаходяться неподалік приміщення Музею. Перша знаходиться на городі, ділянці розмірами приблизно 25x40 м, який використовує місцева школа-інтернат (рис. 1: 1). Ця територія розташована у 200 м на схід від Музею. Учні та співробітники інтернату і раніше регулярно приносили знахідки, зроблені на цьому місці. Цього разу з городу надійшли фрагменти стінок та вінець керамічного посуду, а також кахлів (рис. 1-2).

Найдавнішими є фрагменти ліпного посуду, один з яких прикрашений врізним орнаментом і являє собою фрагмент конічної покривки трипільської культури (рис.1: 2). Подібні покривки відомі з поселень етапу VI-II у регіоні, зокрема епонімної пам'ятки трипільської культури, яка знаходиться на південний захід від села. Ця знахідка означає, що поселення цього часу знаходилося на вершині Посадової Гори. Раніше матеріали трипільської культури, датовані цим часом, вже були зібрані співробітником музею М. Квітницьким на березі Дніпра, під кручею. Вірогідно, вони походять саме з цього поселення, яке можна остаточно локалізувати після знахідок 2022 року.

Наступними в часі є матеріали доби Русі. Вони представлені фрагментами вінець, стінок з характерним заглибленим декором з горизонтальних паралельних ліній (рис. 1: 3) та донних частин посуду, виготовленого на гончарному колі. Профіль відігнутих назовні вінець дає змогу датувати їх XII-XIII ст. (рис. 1: 4-8) Керамічні матеріали цього часу відомі з території Посадової Гори, як зі зборів, так і з наших розвідкових досліджень 2018 року.

Також з городу походять фрагменти вінець та стінок горщиків, миски-покривки, які можуть бути датовані XVII століттям (рис. 2: 1, 2). До цього ж часу слід віднести фрагменти лицьових панелей кахлів, сформованих із світло-вохристої глини (рис. 2: 4-6). Кахлі із рельєфним декором, виготовлені у формі. Крім того серед знахідок невелика кількість фрагментів посуду — мисок з поливою, горщиків, які можуть бути датовані XVIII ст. (рис. 2: 3).

Друга група знахідок походить з верхньої частини вул. Замкової, у 100 м на південний захід від Музею (рис.1:1). Огляд цієї ділянки показав, що вона являє собою узвоз, який регулярно розмиває дощовою водою, завдяки чому на поверхню потрапляють різноманітні речі. Місцеві жителі час від часу підсипають промоїни будівельним сміттям, отож археологічні знахідки тут із ним перемішані. Вірогідно ця вулиця являла собою один із давніх в'їздів на укріплену частину Треполя.

Звідси походять фрагменти керамічних виробів доби Русі, горщиків XVII ст. та кераміка більш пізнього часу (XVIII-XIX ст.). Частина знахідок пов'язана із культурним шаром, який регулярно розмивається у цьому місці, частина ж може бути переміщена водою вздовж вулиці з іншого місця.

Таким чином археологічні нашарування на шкільному городі налічують декілька горизонтів, найдавніші з яких можна віднести до часів трипільської культури. Другий пункт, а саме вулиця-узвоз дає матеріали, пов'язані з літописним містом Треполь та Трипільям XVII-XIX ст. Обидва пункти виглядають перспективними для майбутніх археологічних досліджень. Робота по обробці матеріалів з території с. Трипілья, які знаходяться у фондах Музею має бути продовжена, адже їх систематизація з прив'язкою до місць знахідок дасть змогу попередньо встановити історичну топографію цього населеного пункту.

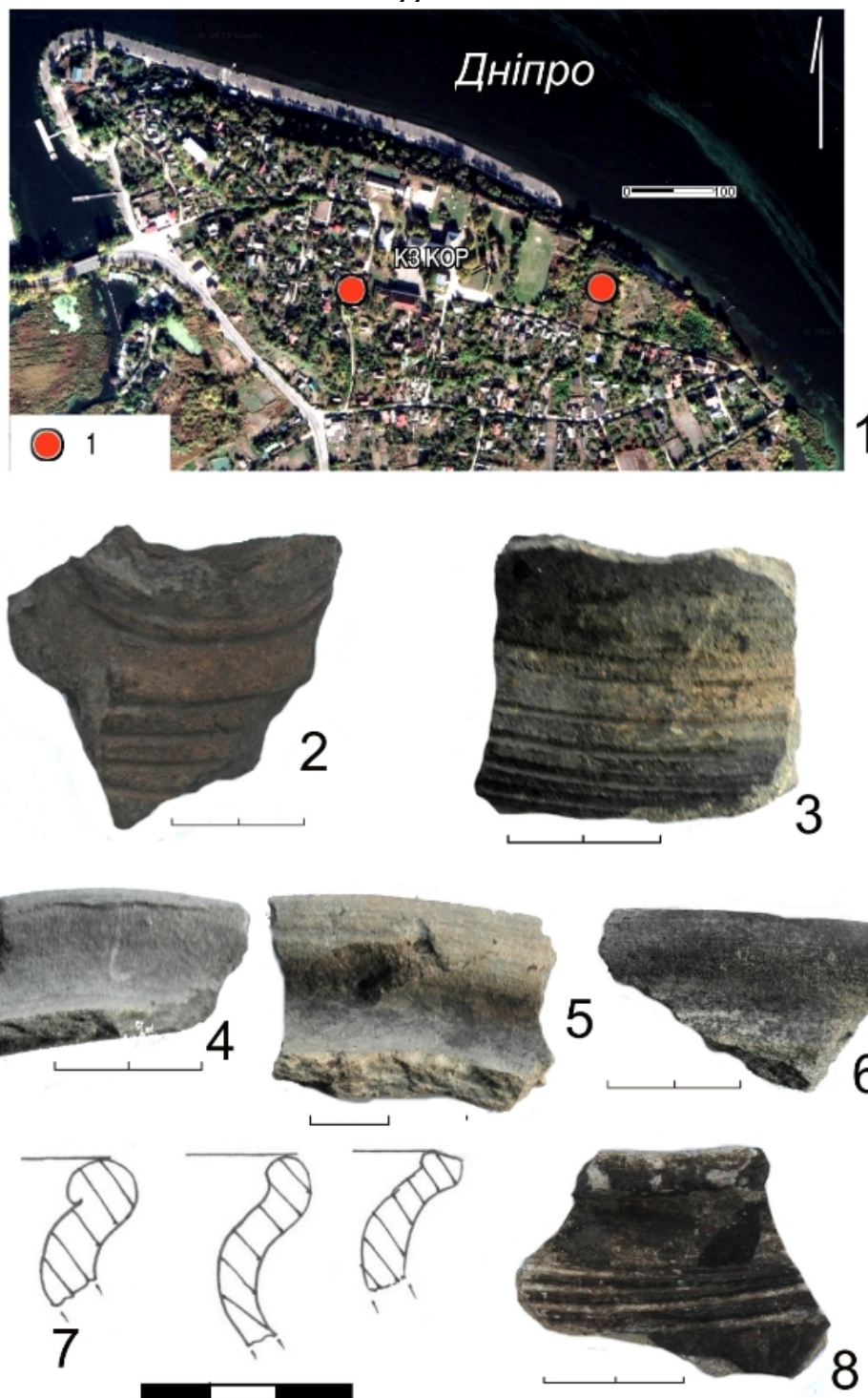

Рис. 1. Трипілля, 2022 рік: 1 — план Посадової гори із позначенням місць зборів фрагментів кераміки; Фрагменти керамічних виробів та профілі: 2 — трипільська культура; 3-8 — доба Русі.

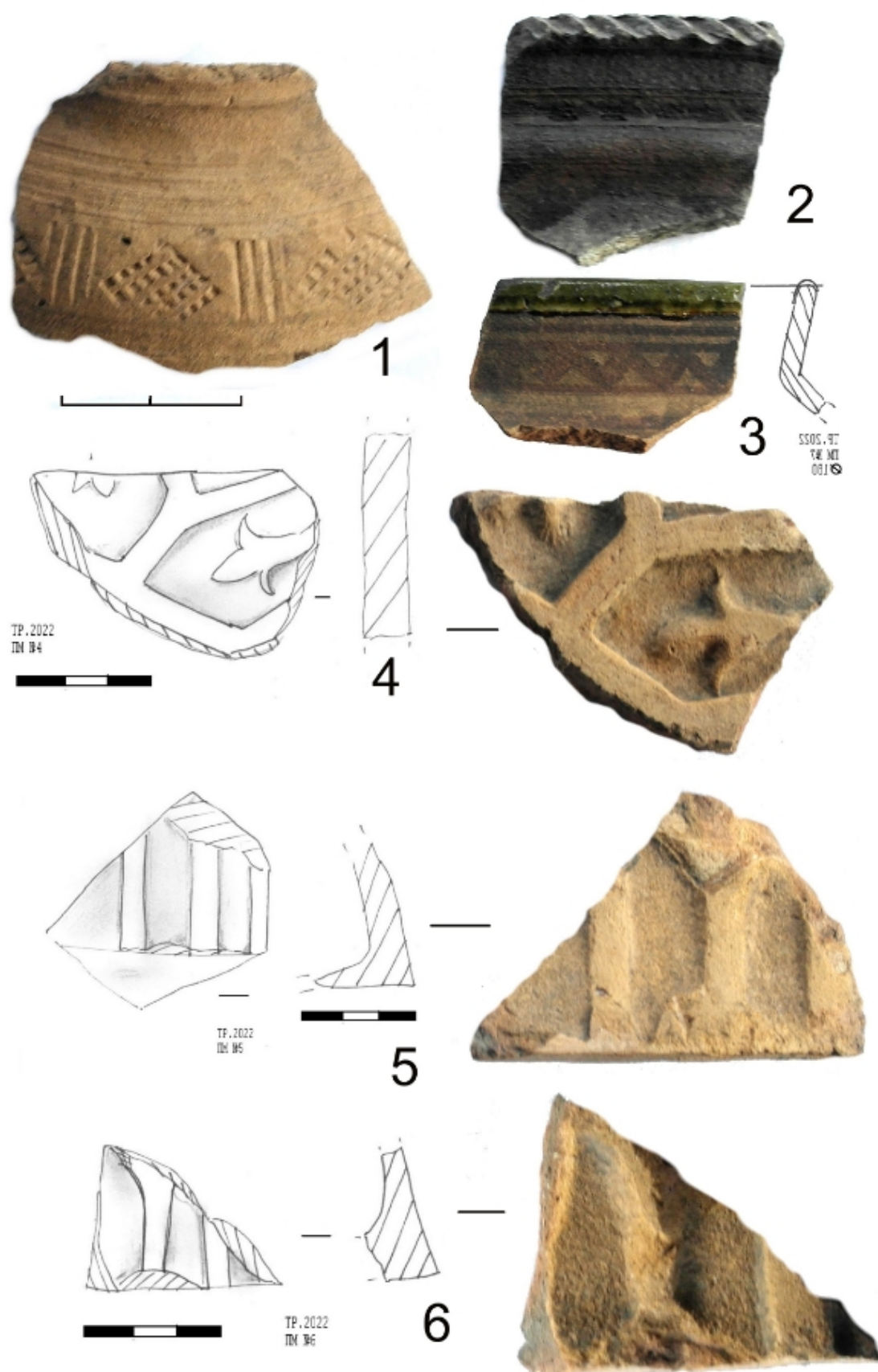

Рис. 2. Трипілля, 2022 рік: фрагменти керамічних виробів XVII-XVIII ст.: 1-3 — посуд; 4-6 — кахлі.